

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN–HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA–KNOWLEDGE DATABASE

ZIMBORÁN, Gábor

A poznań-i régészeti múzeum Studies in African Archaeology sorozata / The book series of Archaeological Museum of Poznań „Studies in African Archeology”

Eredeti közlés /Original publication:

Africana Hungarica, 2007, 2. évf., 1-2. szám, 249-251. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA–TUDÁS TÁR – 000.002.874

Dátum/Date: 2018. május / May

filename: zimboran_2007_RegMuzStud

Ezt az információt közlésre előkészítette

/This information prepared for publication by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document:

ZIMBORÁN, Gábor: A poznań-i régészeti múzeum Studies in African Archaeology sorozata / The book series of Archaeological Museum of Poznań „Studies in African Archeology”, *AHU MATT*, 2018, **pp. 1–6. old.**, No. 000.002.874, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, könyvsorozat ismertetése (Studies in African Archaeology, Poznań, 1984–1996)

African studies in Hungary, review of a book series (Studies in African Archaeology, Poznań, 1984–1996)

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMEN-
TUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC
SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian,
Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

A POZNAŃ-I RÉGÉSZETI MÚZEUM
STUDIES IN AFRICAN ARCHAEOLOGY
SOROZATA

ZIMBORÁN, Gábor

Africana Hungarica, 2007, 2. évf., 1–2. szám, 249–251. old.

1980. szeptember 9-én a Poznań melletti Dymaczewóban vette kezdetét a Lengyel Tudományos Akadémia által megszervezett „Észak-kelet Afrika élelemtermelő kultúráinak eredete és korai fejlődése” elnevezésű konferencia. Ekkor még senki sem sejtette, hogy az elkövetkezendő évek során a dymaczewoi konferenciák válnak az észak-kelet afrikai ősrégészet legrangosabb, nemzetközileg is elismert fórumává. A lengyel akadémikusok hiánypótló munkára vállalkoztak, amikor elkezdték a szervezést. Az ókori észak-kelet afrikai civilizációk széles körben ismertek ugyan, de az egyiptomi predinasztikus kort megelőző időszakot, az élelemtermelés kezdeteit csak a 60-as évektől kezdték el intenzívebben kutatni. A *Studies in African Archaeology* sorozat eddig megjelent hat kötetéből négy a konferenciákon elhangzott előadásokat foglalja magába, kettő önálló monográfia.¹

Vol. 1. L. Krzyżaniak – M. Kobusiewicz (szerk.): *Origin and early development of food-producing cultures in North-Eastern Africa*. Poznań, 1984. (504 + I. o.)

Már az első konferencia résztvevői között jelen voltak az afrikai régészet kimagasló alakjai, így például a Bevezetőt és Utószót író J. Desmond Clark, Peter L. Shinnie, valamint az észak-kelet afrikai paleolitikum és neolitikum szakértői: Romuald Schild, Fred Wendorf, K. Morgan Banks, Angela E. Close. A konferencia „nemzetköziségét”

¹ A sorozat 5 kötete megtalálható a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának Keleti Gyűjteményében és az ELTE BTK Régészeti Intézetének könyvtárában. A 6. kötetet, Marek Chłodnicki szudáni kerámiával foglalkozó monográfiáját eddig sajnos egyik magyar könyvtárban sem sikerült fellelünk.

egyértelművé tette a 14 – főleg európai – országból érkezett 77 régész, egyiptológus, nubiológus és meroitista. A konferenciasorozatot végigkísérte az afrikanisztika egyik nagy rákfenéje: részben anyagi okok miatt feltűnően kevés afrikai kutató tudta Dymaczewoban közzétenni saját kutatási eredményeit. A kötetet 6 nagyobb fejezetre osztották: I. Általános témák, II. Egyiptom késő paleolitikuma és korai neolitikuma, III. Egyiptomi varia, IV. Szudán késő paleolitikuma, mezolitikuma (korai Kartúm) és korai neolitikuma, V. A Szahara és a Maghreb végső paleolitikuma és neolitikuma, VI. Kelet-Afrika neolitikuma.² Már az első kötetben is megtalálhatók azok a kiemelt fontosságú lelőhelyek, amelyek az észak-kelet afrikai őskor rekonstrukciójának alapjait képezik – több tanulmány foglalkozik Fajjúmmal, a Kubbaniya vádi lelőhelyeivel, az egyiptomi Nyugati Sivataggal és Kaderoval (hét tanulmány, a IV. fejezet fele!). A témában kevésbé járatos szakmabelieket is érdekelheti például Prentiss S. de Jesus a korai társadalmak pirotechnológiájáról szóló tanulmánya, valamint az V. fejezet sziklaművészeti témájú, képekkel illusztrált tanulmányai.

Vol. 2. L. Krzyżaniak – M. Kobusiewicz (szerk.): *Late prehistory of the Nile Basin and the Sahara*. Poznań, 1989. (547 + II. o.)

Bár az 1984-es konferencia címe egyfajta nyitást jelentett az élelemtermelésen kívüli témák felé, az előadók térben bezárkóztak a Nílus-völgybe és a Szaharába. Az afrikai származású kutatókat ezúttal csak szudáni kollegáik képviselték. Ahogy azt a címből is sejteni lehet, tovább erősödött Egyiptom és Szudán „hegemóniája”, a Szaharáról és a Maghrebról szóló fejezet mindössze 4 tanulmányt tartalmazott. A kötet legnagyobb érdeme, hogy tartalmazza az 1980-as évek első felében egyes területeken végzett kutatások eredményeit. Fajjúm kutatása mellett a leglényegesebb a 6 tanulmány által képviselt BOS³-projekt volt: 1980 és '84 között a Szahara keleti peremén a kölni és berlini egyetemek oktatói és hallgatói 400 lelőhelyet térképeztek fel, ezekből 142-n részleges ásásokat is folytattak. Ezen kívül megtalálhatók még a kötetben a MOE⁴ predinasztikus és korai dinasztikus korú

² A későbbi kötetek szerkezete hasonló az elsőéhez. A későbbi konferenciákon sajnos már nem foglalkoztak külön Kelet-Afrikával, de az egyiptomi és szudáni beszámolók mellett elvétve megjelentek tanulmányok Afrika szarváról és a Sínai-félszigetről is.

³ Besiedlungsgeschichte der Ost-Sahara, A Keleti-Szahara településtörténete.

⁴ München Ost-Delta Expedition, Münchener Kelet-Delta Expedition.

feltárásainak eredményei. Az új eredményeknek magyar vonatkozása is volt: a JRP⁵ által megásott késői predinasztikus korú Maadi lelőhely állatmaradványait Bökönyi Sándor vizsgálta.

Vol. 3. L. Krzyżaniak: *Schylek pradziejów w środkowym Sudanie*. Poznań, 1992. (256 o.)

A sorozatban megjelent első monográfia Szudán középső részének őstörténetét foglalja össze, a felső paleolitikumtól a késő neolitikumig (Kr. e. 40 000–3000). Számos fontos, a lengyel kutatók által feltárt lelőhelyről olvashatunk itt, például a korai neolitikus Kaderoról, amelynek feltárását a szerző 1972-től intézte, Shaheinabról, Kartúmról, Saqqairól stb. A kötet legnagyobb „hibája”, hogy lengyel nyelven íródott, a 8 oldalas angol nyelvű összefoglaló pedig terjedelme miatt csak általános áttekintést tud adni a témáról.

Vol. 4. L. Krzyżaniak – M. Kobusiewicz – J. Alexander (szerk.): *Environmental change and human culture in the Nile Basin and Northern Africa until the Second Millennium B.C.* Poznań, 1993. (494 o.)

A 4. kötet a konferencia után öt évvel jelent meg, ez a csúszás a szerkesztők szerint azonban ezúttal a kelet-európai politikai változásoknak tudható be. Az 1988-as konferencia témájául a szervezők a környezeti változásokat választották, amelyek a legtöbb kulturális változás háttérében állnak. A Szahara keleti peremének kutatása a '80-as években olyan lendületet kapott, hogy indokoltnak látták egy önálló fejezet létrehozását. A BOS-projekt újabb kutatási eredményei mellett (négy tanulmány) fontosak F. Wendorf, R. Schild és A.E. Close tanulmányai, de a legjelentősebb talán Katharina Neumann munkája: a szerző a BOS-projekt kutatócsoportja által begyűjtött faszénmintákból megkísérelte rekonstruálni a korai holocén kelet-szaharai növényzetet. Ékes bizonyítékul szolgál a tudomány nemzetközi jellege mellett Tsuyoshi Fujimoto japán kutató tanulmánya, amelyben a szerző az ör-lőkövek felületének kopásvizsgálatát tárgyalja – furcsa módon kizárólag észak-kínai és dél-iráni leletek alapján.

⁵ Joint Research Project, Egyesített Kutatási Projekt.

Vol. 5. L. Krzyżaniak – K. Kroeper – M. Kobusiewicz (szerk.): *Interregional contacts in the Later Prehistory of Northeastern Africa*. Poznań, 1996. (490 o.)

Az 5. kötet több szempontból is eltér az előzőektől – már az első átlapozáskor feltűnik, hogy sokkal több fénykép, térkép, táblázat és rajz található a tanulmányokban. Az előadások egy része a neolitikumot követő korszakokkal (predinasztikus, dinasztikus korok) foglalkozik, amikor nyilvánvalóan intenzívebbé váltak a nagyobb régiók közti kapcsolatok. Ezúttal már csak két tanulmány foglalkozik az észak-afrikai partvidékkel és a Szaharával (a keleti peremet kivéve), de érdekes újdonság az Afrika szarvával és a Sínai-félszigettel foglalkozó „fejezet” (egy, illetve két tanulmány). A Nílus-völgyet tekintve a súlypont a konferencián teljesen áthelyeződött az élelemtermelés kezdetéről a predinasztikus korra. A tanulmányok közül továbbra is kilóg Tsuyoshi Fujimoto munkája, valamint a núbiai rézkardok elterjedését vizsgáló tanulmány. A folytonosságot a kelet-szaharai tanulmányok jelentik – ebben a kötetben megtalálhatjuk a híres nabta playa-i kunyhók rekonstrukcióit, illetve egy előzetes jelentést egy késői neolitikus megalit komplexumról (Nabta Playa, Kr. e. 4000?).

L. Krzyżaniak – M. Kobusiewicz (szerk.): *13th Biennial Conference. Society of Africanist Archeologists*. Abstracts of Papers. Poznań, 1996. (110 o.)

Ez a kiadvány ugyan nem tartozik a *Studies in African Archaeology* sorozatba, mégis itt a helye, ugyanis 1996-ban a Society of Africanist Archeologists a Poznań melletti Kiekrzben tartotta konferenciáját. A kiadvány az előadások rövid, általában egy oldalas összefoglalóit tartalmazza. A konferencián a legkülönfélébb előadások hangzottak el, a teljesség igénye nélkül felsorolnék néhány témakört: a rendkívül divatos „gender studies”, a banán Afrikában, Eritrea és Etiópia régészete, a hominida-evolúció, Burkina Faso neolitikuma, a saharai pásztornépek stb. A lengyel akadémikusok 16 évvel az első dymaczewoi konferencia megrendezése után otthont adhattak egy afrikanista régészeket tömörítő nemzetközi szervezet konferenciájának.